

SANTA AGATE

Ohora dezagun Santa Agate
Bihar baita Santa Agate.
Etxe honetan zorion hutsa
Betiko izan bezate.

Jainkoak guziei, guziei
Gau on bat
Guk nahi bezala.
Badakizue Santa Agatek
Manaturik heldu girala.

Agate Santaren izenean
Euskara maite gaitan
Ez gaitzazuela beraz
Gaizki hartu
Kantatzen jin girenean (2)

SANTA AGATE BEZPERAN...

Arrats on, jende onak, arrats on!
Agate bezpera da guretzat ohikoa...
Etxeko guziei ta lagunei,
lehenik gure agurra doa!
Kantatuz, kantatuz,
atez ate gabiltza taldean airoski...
Etxeko maiteak,
nahi dugu, bai, bizi zaitezten lasaiki!

Makilak, joz eta joz, ozenki
baztertu dezagun ta suntsitu, negu beltza...
Kartsuki galdetuz jin dakigun
betiko aldaketaren poza!
Kantatuz, kantatuz,
atez ate gabiltza taldean airoski...
Euskaraz, euskaraz,
nahi dugu, bai, bizi euskaraz osoki!

Gaur egun, elkarrekin, leialki
Agate martiri ta saindua ohoratuz
Laguntza eskatzen dizuegu
apalki zuen etxean sartuz...
Kantatuz, kantatuz,
atez ate gabiltza taldean airoski...
Euroak, tragoak,
musu finak, bai, nahi ditugu ausarki!

Milesker, jende onak, milesker
Emaiza honekin ta bestekin, urte guziz
Atsegin eginen baidiegu
beharra duten batzuei utziz!
Kantatuz, kantatuz,
atez ate gabiltza taldean airoski...
Agate, Agate,
Miarritzen, bai, ospa dezagun handizki!

Hitzak : Daniel Landart

*euskara
ikasleentzako
plazara!*

**santa
agate
txiki**

*tradition
populaire
& solidaire*

*Transmission
intergénérationnelle*

*"Iturri zaharretik edaten dut, ur berria edaten,
beti berri den ura, betiko iturri zaharretik"*
Joxean Antze

SANTA AGATE

en 4 questions 4 galderetan

1 | D'où vient cette tradition ?

A l'origine, elle fait référence à une Sainte sicilienne prénommée Agathe, de famille noble mais de tempérament insoumis. Elle fut persécutée et mourut en martyr un 5 février, pour avoir refusé un mariage forcé. Un an plus tard, le volcan Etna se réveilla, ce qui fit d'elle la protectrice du feu, mais aussi la patronne des nourrices.

Ce lien avec le feu explique que la déambulation se déroule dans le cadre des rites autour du solstice d'hiver. Après Olentzero qui vient annoncer le retour de la lumière et l'allongement des jours, la Sainte Agathe emmène ce feu dans les foyers, s'inscrivant dans une série de rituels forts de sens.

2 | En quoi consiste-t-elle ?

Au Pays Basque, la tradition consiste à déambuler de foyers en foyers éclairés d'une bougie, pour échanger bertso et chansons contre mets et boissons. C'est aussi l'occasion d'effectuer une quête pour les plus démunis.

Les bâtons servent à la fois à marquer le rythme et à briser la glace qui s'est formée à l'entrée des maisons. C'est un moment de convivialité où les gens se retrouvent, avec la volonté de faire vivre les chants et la langue basque.

3 | Comment est-elle arrivée à Biarritz ?

Interdite sous le Franquisme, la tradition fut recréée à Biarritz dans les années cinquante par les familles réfugiées de l'époque et des jeunes biarrots.

Portée depuis par Oldarra, puis à partir de 1979 par Arroka, la Sainte Agathe ne sera accueillie en Mairie qu'en 1992.

4 | Quel sens au 21e siècle ?

Aujourd'hui, c'est une animation populaire et actuelle, porteuse de valeurs de solidarité et créatrice de lien social. La dimension religieuse s'est effacée au profit de l'envie d'aller vers l'autre et le souci de porter fièrement l'héritage des chants basques.

Depuis 2012, cette tradition est aussi l'occasion d'opérer une **transmission entre les générations**. Ainsi, les élèves des écoles bilingues de la ville bénéficient d'ateliers d'écriture de bertso et d'apprentissage des chants. Puis ils sortent en ville, accompagnés des aînés d'Arroka, découvrir les lieux de diffusion de l'euskara afin d'y échanger leurs chants contre quelques récompenses.

Une belle occasion pour explorer la dimension ludique de l'euskara au-delà de l'école.

1 | Nondik dator tradizio hori?

Jatorriz, Agate izeneko saindu siziliano bati erreferentzia egiten du. Familia noble batekoa zen bainan hezigaitza. Pertsekutatua izan zen eta martiri gisa otsailaren 5ean hil zen, ezkontza bortxatu bat ukatu ondoren. Urte bat berantago, Etna sumendia iratzarri eta suaren babeslea bilakatu zen, baita ere amañoen patroï saindua (bularren mozketari erreferentzia eginez, mendeku gisa).

Suarekin harreman honek, ohiturei kari, neguko solstizioaren inguruan egiten diren jende lerroak azaltzen ditu. Olentzerok argiaren itzultzea eta egunen luzatzearen berri eman ondoren, Santa Agatek su hori etxeetara eramaten du, erritu serie baten segidan inskribatuz.

2 | Zertan datza?

Euskal herrian hamarkadak egiten du non ohitura den etxez etxe ibiltzea, kandela batek argiturik, bertsoak eta kantuak, jatekoa eta edatekoaren kontra trukatur. Beharrean direnen alde bilketa egiteko parada da ere.

Makilek erritmoa markatzeko balio dute baita ere, etxeen aintzinean osatu den horma hausteko. Jendarte oneko momentu bat da non jendea elkartzan den, euskara eta kantuak biziarazteko borondateak animaturik.

3 | Nola iritsi zen Biarritzera?

Frankismo garaian debekaturik, familia iheslariek eta biarritzar gazte batzuk ohitura hori arrasortu zuten berrogoita hamargarren hamarkadan.

Oldarrak zuen eramaten, eta 1979tik goiti, Arroka. Santa Agate lehen aldikoz herriko etxean errezibitua izan zen 1992an.

4 | Zein zentzu du 21. mendean?

Gaur egun, Santa Agate gaurko ekimen herrikoi bat da, elkartasunaren baloreen ekarle dena, eta harreman soziala sortzen duena. Erlijio neurria ezabatu da, besteengana joateko eta euskal kantuen ondarea haidorki eramateko gogoari lekua uzteko.

2012tik goiti, ohitura hori, Santa Agate txiki proiektuan, **belaunaldien arteko transmisioa osatzeko** parada da ere bai.

Hala nola, eskola elebidunetako hurrek bertso idazketa eta kantu tailerrak segituko dituzte. Ondotik, Arroka kideekin hirian ateratzen dira, euskararen hedapena garatzen duten toki desberdinak deskubritzera, beren kantuak sari batzuen trukatur. **Parada on bat euskararen dimentsio ludikoa deskubritzeko eskolatik kanpo.**